

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی غیردولتی»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

طرح دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی غیردولتی با هدف ارتقای کیفیت خدمت‌رسانی دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی از طریق ارائه این خدمات در دفاتر پیشخوان، در قالب یک ماده واحد و چند تبصره در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. به موجب این مصوبه کلیه دستگاه‌های اجرایی، نهادهای انقلابی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موظف گردیدند کلیه خدمات باجه‌ای و الکترونیکی قابل ارائه در خارج از محیط اداری خود را به دفاتر پیشخوان خدمات دولت واگذار نمایند همچنین مقرر شده بود که آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه پس از تصویب قانون با پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیئت وزیران برسد.

با این حال مصوبه مذکور در مرحله بررسی در شورای نگهبان با یک ایراد کلی و مهم مواجه گردید. بنابر نظر شورای محترم نگهبان محدوده فعالیت و نهادهای مشمول اجرای این طرح و نیز ضوابط مربوط به ایجاد این دفاتر مشخص نشده و با ابهام مواجه بود لذا امکان اظهار نظر برای این شورا از جهت مطابقت با شرع و قانون اساسی وجود نداشت. در ادامه شورای محترم نگهبان به نوعی دفع دخل مقدر پرداخته و در نظر خود خطاب به مجلس تصریح نموده بود: در صورتی که منظور مجلس محترم از تصویب چنین مصوبه عام و کلی‌ای، واگذاری صلاحیت تعیین جزئیات و ابعاد مسئله در قالب آیین‌نامه اجرایی به دولت بوده است این مسئله مغایر اصل هشتادوپنجم قانون اساسی است. پس از این اظهار نظر شورای محترم نگهبان، کمیسیون اجتماعی به‌عنوان کمیسیون اصلی، در گزارش خود حذف کل ماده واحد را مصوب و پیشنهاد کرده است.

تحلیل و تبیین ایراد شورای نگهبان و پیشنهاد مصوب کمیسیون اجتماعی

شورای محترم نگهبان در اظهار نظر خود مصوبه مجلس را به نحو کلی واجد ابهام دانسته است. این ابهام کلی را می‌توان ناشی از وجود چندین جزء و مؤلفه مفهومی مبهم در متن ماده واحد قلمداد کرد. اولین مفهوم مبهم در این ماده واحد، مفهوم کلیه دستگاه‌های اجرایی است بدون آنکه هیچ‌گونه توضیح و تبیینی در خصوص ضابطه شمول این دستگاه‌ها از جهت وظایف یا عملکرد در متن ماده واحد تصریح شده باشد. ابهام دیگر به مفهوم خدمات باجه‌ای و الکترونیکی قابل ارائه در خارج از محیط اداری بر می‌گردد. در حقیقت هیچ تعریف قانونی و مشخصی در خصوص این خدمات وجود ندارد. لذا در مرحله اجرای چنین مصوبه‌ای دستگاه مجری می‌تواند با هر تفسیر و تعبیری به اجرای این مصوبه از جهت تعیین خدمات قابل واگذاری به دفاتر خدمات دولت اقدام نماید؛ این در حالی است که هیچ ضابطه و معیاری برای قضاوت در خصوص تعبیر و تفاسیر اجرایی

مخصوص سخن علی

مشخصات طرح

دوره نهم - سال اول
(این طرح در دوره دهم به شماره ثبت ۶ اعلام وصول شده است)

شماره ثبت:

۱۳

شماره چاپ:

۴۱۷

تاریخ چاپ:

۱۳۹۵/۱۱/۱۸

معاونت پژوهش‌های
سیاسی - حقوقی
دفتر: مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۰۲۳۴-۴

تاریخ انتشار:

۱۳۹۵/۱۱/۲۴

احتمالی از این مصوبه وجود نخواهد داشت. ابهام دیگر ماده واحده حاضر، نامشخص بودن نحوه تشکیل دفاتر پیشخوان خدمات دولت و تعیین متصدیان اداره‌کننده این دفاتر می‌باشد؛ همچنین مشخص نیست که این دفاتر قرار است دقیقاً در کدام حدود صلاحیتی به فعالیت پرداخته و برای شهروندان ارائه خدمت نمایند. وجود این حجم وسیع از ابهامات در متن یک ماده واحده می‌تواند منجر به واگذاری اختیاری وسیعی به مجریان این قانون شود تا حسب صلاحدید و نظر خود اقدام به انتقال فرآیند خدمات دولتی و عمومی به دفاتر ارائه خدمات غیردولتی نمایند و چه بسا در این فرآیند ضمن افزودن به بوروکراسی و تشریفات ارائه خدمات مذکور باعث بروز مشکلاتی برای شهروندان دریافت‌کننده این خدمات گردند.

ممکن است در دفاع از ماده واحده مصوب، این چنین به نظر آید که با وجود تبصره «۳»، که وظیفه تصویب آیین‌نامه اجرایی این ماده واحده را در صلاحیت هیئت وزیران دانسته، این ابهامات را می‌توان در قالب تصویب یک آیین‌نامه اجرایی مفصل و دقیق مرتفع نمود. با این حال باید توجه داشت از آنجایی که موضوع این ماده واحده ارائه خدمات دولتی و عمومی به شهروندان بوده و کیفیت و نحوه ارائه این خدمات به صورت مستقیم با حقوق و تکالیف شهروندان در ارتباط می‌باشد لذا اصل موضوع و ضوابط حاکم بر آن ماهیت تقنینی خواهد داشت و واگذار نمودن آن به تعیین تکلیف در قالب مصوبه هیئت وزیران، مغایر اصل هشتادوپنجم قانون اساسی خواهد بود و این همان نکته‌ای است که در فراز پایانی اظهارنظر شورای محترم نگهبان نیز تصریح گردیده است.

از آنجایی که تأمین الزامات فوق در قالب انجام برخی اصلاحات جزئی ممکن نبوده است کمیسیون محترم به درستی حکم به حذف کل ماده واحده اده است در حقیقت ظاهراً کمیسیون مذکور به درستی این موضوع را در نظر داشته است که اگر بخواهد در مسیر اصلاح این مصوبه گام بردارد لازم است از مصوبه فعلی دست شسته و اقدام به تهیه یک طرح جامع تقنینی دیگر در این خصوص نماید.

نتیجه‌گیری

همچنان که پیش از این گفته شد ایرادهای مصوبه حاضر از طریق اعمال اصلاحاتی جزئی یا افزودن برخی احکام به متن ماده واحده ممکن نخواهد بود و در صورت اصرار نمایندگان محترم مجلس برای تصویب احکام قانونی مورد نیاز برای انجام این مهم، لازم است با تهیه طرح تقنینی جامع و با لحاظ همه موازین شرعی و قانونی حاکم بر فرآیند ارائه خدمات دولتی و عمومی و تعیین صلاحیت متصدیان و نحوه تشکیل دفاتر پیشخوان خدمات دولت، اقدام به تصویب یک قانون جامع و مانع نمایند. لذا موافقت با مصوبه کمیسیون مبنی بر حذف ماده واحده فعلی، پیشنهاد می‌گردد.

